

Privat lektiehjælp i grundskolen

Dette notat indeholder en analyse af privat lektiehjælp i grundskolen i Danmark. Analysen baserer sig på en stor spørgeskemaundersøgelse (N = 1.559) blandt forældre med børn i 4. til 10. klasse. Analysen er den hidtil mest indgående i en dansk sammenhæng, og den giver svar på, (1) hvor mange børn der mod betaling får privat lektiehjælp, (2) hvilke børn der får privat lektiehjælp, og (3) hvorfor børn får privat lektiehjælp.

Resumé:

- I Danmark har omkring hver tolvte elev (8,1 pct.) i 4. til 10. klasse fået privat lektiehjælp i løbet af deres skoletid. 4,4 pct. har betalt for privat lektiehjælp hos en kommerciel virksomhed, mens 4,6 pct. har betalt for lektiehjælp hos en privatperson. Ca. 1 pct. har betalt for privat lektiehjælp begge steder.
- Privat lektiehjælp er særligt udbredt blandt børn i de mest velhavende familier. Blandt husstande med en årlig bruttoindkomst på 1.200.000 kr. eller derover har 16,2 pct. af børnene fået privat lektiehjælp. Modsat gælder det kun 7,4 pct. af børnene i husstande med en årlig bruttoindkomst på under 400.000 kr. De mest velhavende familier køber primært lektiehjælp hos kommercielle virksomheder, mens de mindst velhavende familier primært køber det af privatpersoner.
- Der er store geografiske forskelle på omfanget af privat lektiehjælp. Udbredelsen er størst i Region Hovedstaden (12,3 pct.) og mindst i Region Nordjylland (3,6 pct.).
- Omfanget af privat lektiehjælp er nogenlunde lige så stort blandt elever i folkeskolen som blandt elever på privat- og friskoler. Det viser, at efterspørgslen på privat lektiehjælp ikke er drevet af manglende kvalitet i folkeskolen.
- Der er mange forskellige grunde til, at forældre vælger at betale for privat lektiehjælp til deres børn. De fleste forældre, som har betalt for privat lektiehjælp, har gjort det, for at deres barn skal blive bedre til et eller flere fag eller få bedre trivsel. Mange har også gjort det, fordi deres barn ikke får nok hjælp i skolen eller har svært ved at følge med i skolen.
- Derudover er der en tendens til, at det primært er de fagligt svagere elever, som har fået privat lektiehjælp, og at privat lektiehjælp er mere udbredt blandt forældre, der synes, det er vigtigt, at deres barn får en universitetsuddannelse.
- Forældre, som ikke har betalt for privat lektiehjælp, begrundes oftest deres valg med, at deres barn ikke har behov for lektiehjælp, eller at deres barn får hjælp til lektierne af familie eller netværk. Der er dog store forskelle i begrundelserne fra familie til familie. Fx begrundes lavindkomstfamilier oftere deres valg med, at de ikke har råd, mens forældre med en lang videregående uddannelse oftere begrundes deres valg med, at deres børn ikke har behov for hjælp til lektierne.

KONTAKT

Asbjørn Sonne Nørgaard,
asn@cevea.dk, tlf. 21725413

FORFATTERE

Simon Bruun
Magnus Thorn Jensen
Asbjørn Sonne Nørgaard

NOTAT

Tema: Uddannelse
Publiceret d. 14. juni 2022

CITAT

Nærværende rapport må kun citeres med udtrykkelig kildehenvisning til Cevea.

DEN PRIVATE LEKTIEHJÆLP VINDER FREM

I løbet af det seneste årti har fænomenet *privat lektiehjælp* vundet indpas i det danske samfund. Særligt efter folkeskolereformen i 2014 er der meget, der tyder på, at efterspørgslen på lektiehjælp er vokset, og medierne har med jævne mellemrum bragt historier om, at flere og flere børn får ekstra støtte og undervisning hos private virksomheder uden for skoletiden.¹ Denne udvikling har mødt en del kritik fra interesseorganisationer og andre aktører på skoleområdet, bl.a. for at skabe ulige uddannelsesmuligheder.² Omvendt har de private lektiehjælpsudbydere forsvaret udviklingen med, at de faktisk er med til at skabe større lighed i uddannelsessystemet.³

Privat lektiehjælp kan føre flere positive ting med sig for de børn, som får hjælpen. Det kan eksempelvis føre til øget trivsel, styrket faglighed eller bedre karakterer for børn, som ellers har mistet skoleglæden, er sattet bagud eller skal bruge en bestemt karakter for at komme ind på drømmeuddannelsen.⁴ Dertil kommer, at det kan være en kærkommen bistand i dagligdagen til fortravlede familier.

Imidlertid kan privat lektiehjælp også være problematisk set fra den enkeltes og fra et samfundsmæssigt perspektiv. Først og fremmest kan det forstærke den sociale ulighed i uddannelse. Da det i sagens natur koster penge at få privat lektiehjælp, er hjælpen kun en mulighed for dem, som har råd til at betale for den. Derudover kan det øge præstationsræset og presset på børn og forældre – både dem som får hjælpen, og dem som ikke gør. Endelig har markedet for privat lektiehjælp potentialet til at underminere hensigten med det frie og lige danske skolesystem. Af den grund er det afgørende for både politikere og uddannelsespolitiske aktører at forstå fænomenets omfang og karakter.

Selvom meget tyder på, at flere og flere forældre i Danmark betaler for privat lektiehjælp til deres børn, så er der faktisk meget begrænset viden om omfanget. Der findes kun enkelte tilgængelige data på området fra internationale undersøgelser af TIMSS og PISA, men de er både forældede og mangler præcision. Således opfanger de ikke den markante vækst, der har været i markedet for privat lektiehjælp i Danmark siden 2013.⁵ Derudover er spørgsmålsformuleringerne i undersøgelserne blevet kritiseret for at være unøjagtige. For eksempel skelner PISA-undersøgelserne ikke mellem betalt og gratis lektiehjælp.⁶

¹ Se fx: M. S. Pedersen (2016). Forældre i hobetal dropper folkeskolens lektiehjælp – betaler private for at hjælpe børnene. *nyheder.tv2.dk*.

² Se fx: K. Predstrup (2018). Matematikcenter: Privat lektiehjælp skaber ulige uddannelsesmuligheder. *Altinget*.

³ Se fx: L. L. Jensen & S. M. Kristiansen (2015). Flere får hjælp til eksamenslæsning. *DR*.

⁴ Det skal dog bemærkes, at forskningen generelt haft svært ved at dokumentere en klar effekt af privat lektiehjælp. Se: M. Bray (2014). The impact of shadow education on student academic achievement: Why the research is inconclusive and what can be done about it. *Asia Pacific Education Review*, 15, 381-389.

⁵ S. Christensen, T. Grønbæk & F. Bækdahl (2021). The Private Tutoring Industry in Denmark: Market Making and Modes of Moral Justification. *ECNU Review of Education*, 4(3), 520-545.

⁶ M. Bray & M. N. Kobakhidze (2014). Measurement Issues in Research on Shadow Education: Challenges and Pitfalls Encountered in TIMSS and PISA. *Comparative Education Research*, 58(4), 590-620.

Derfor er der behov for både nye og bedre tal på området. De store ubesvarede spørgsmål er, (1) hvor mange børn der får privat lektiehjælp, (2) hvilke børn der får privat lektiehjælp og (3) hvorfor børn får privat lektiehjælp. Det er disse spørgsmål, som dette notat besvarer.

Notatet baserer sig på en stor spørgeskemaundersøgelse med over 1.500 besvarelser fra et bredt udsnit af forældre med børn på grundskolens mellemtrin og udskoling. Da det i udgangspunktet ikke er muligt at indsamle egentlige adfærdsdata på området, er dette den bedst tilgængelige metode. Det er samtidig en meget udbredt undersøgelsesmetode i den internationale forskning i privat lektiehjælp.⁷ For en yderligere beskrivelse af metoden bag undersøgelsen henvises til boksen i slutningen af notatet.

HVAD ER PRIVAT LEKTIEHJÆLP?

Privat lektiehjælp refererer til betalt vejledning, støtte eller undervisning, der ikke udbydes af en offentlig undervisningsinstitution. Lektiehjælpen foregår udenfor skoletiden og kan både foregå som én-til-én-vejledning og gruppeundervisning. Den vil typisk indeholde hjælp til et bestemt skolefag, specifikke færdigheder eller eksamensforberedelse.

Udbydere af privat lektiehjælp skal ikke forveksles med private uddannelsesinstitutioner såsom privatskoler. De udsteder ikke eksamensbeviser eller andre certifikater og skal ikke akkrediteres af staten. De er derfor ikke i direkte konkurrence med skolerne (det være sig offentlige såvel som private), men de supplerer skolernes undervisning.

Man kan groft sagt skelne mellem to former for privat lektiehjælp. Den ene udbydes af kommercielle virksomheder (fx MentorDanmark) og repræsenterer den mere eksklusive form. Den anden udbydes direkte af privatpersoner (fx en lærerstuderende) og repræsenterer den mere traditionelle form.⁸ I dette notat undersøger vi begge former for privat lektiehjælp.

I den engelsksprogede litteratur går fænomenet ofte under betegnelsen *shadow education*. Denne betegnelse henviser til, at fænomenet "skygger" det formelle uddannelsessystem, og derudover er karakteriseret ved at henligge "i skygge".⁹ I dette notat anvendes betegnelsen *privat lektiehjælp*, som er mere gængs i en dansk sammenhæng.

⁷ M. Bray (2021). Shadow Education in Europe: Growing Prevalence, Underlying Forces, and Policy Implications. *ECNU Review of Education*, 4(3), 442-475.

⁸ S. R. Entrich (2021). Worldwide shadow education and social inequality: Explaining differences in the socioeconomic gap in access to shadow education across 63 societies. *International Journal of Comparative Sociology*, 61(6), 441-475.

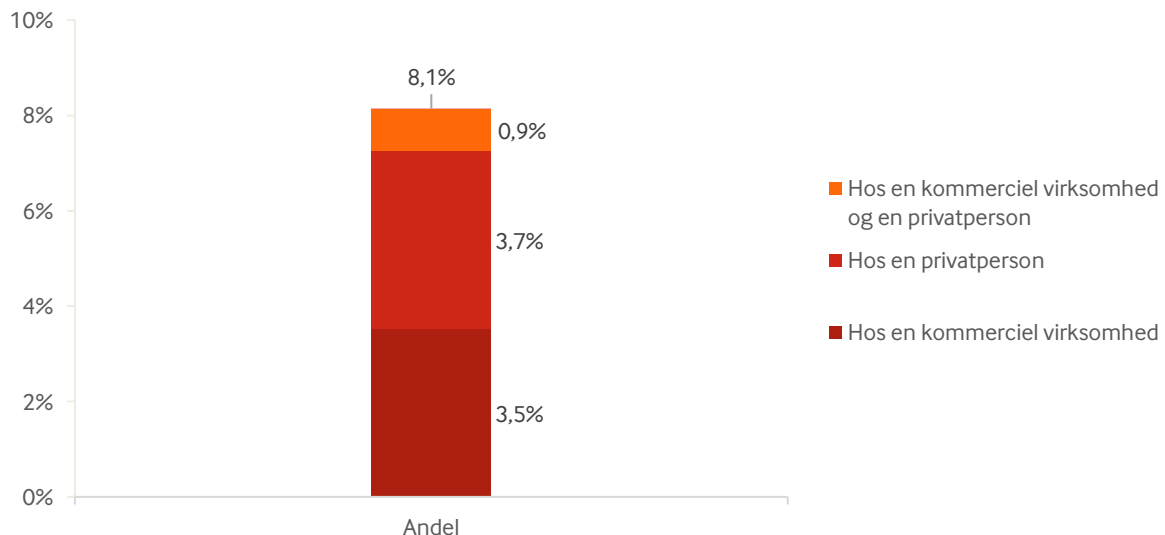
⁹ S. Christensen & J. W. Ørberg (2015). Privat lektiehjælp kaster sin skygge over Danmark. *Asterisk*, 76, 32-33.

HVERT TOLVTE BARN I GRUNDSKOLEN HAR FÅET PRIVAT LEKTIEHJÆLP

I Danmark har omkring hver tolvte elev (8,1 pct.) på skolens mellemtrin og udskoling fået privat lektiehjælp i løbet af deres skoletid, se figur 1. 4,4 pct. af eleverne har købt privat lektiehjælp hos en kommerciel virksomhed, mens 4,6 pct. af eleverne har købt privat lektiehjælp hos en privatperson. Ca. 1 pct. har købt privat lektiehjælp begge steder.¹⁰

Det kan være svært at sammenligne disse tal med opgørelser fra andre lande, fordi opgørelsesmetoderne varierer, og fordi specifikke landeforhold gør det svært at måle på en ensartet måde.¹¹ Ikke desto mindre tyder tallene på, at privat lektiehjælp generelt set stadig er mindre udbredt i Danmark end i mange andre lande. Der er imidlertid tale om et ikke ubetydeligt omfang, og tallene skal da også ses i lyset af corona-pandemien, der i en periode har reduceret markedet for privat lektiehjælp betragteligt.¹² Der er derfor nok tale om et konservativt estimat.¹³

Figur 1. Andelen af elever i grundskolen, der har fået privat lektiehjælp

Note: Figuren viser andelen af elever i grundskolen, der på noget tidspunkt har fået privat lektiehjælp enten hos en kommerciel virksomhed (fx MentorDanmark, GoTutor eller TopTutors), en privatperson (fx en bekendt af familien, en gymnasieelev el.lign.) eller begge steder. N = 1.559.

Kilde: Egne beregninger pba. surveydata fra Norstat.

¹⁰ Ser vi på, hvor mange elever der aktuelt får privat lektiehjælp i løbet af en almindelig skoleuge, er tallet 5,2 pct., se figur A.1 i appendiks. 2,2 pct. af eleverne får privat lektiehjælp hos en kommerciel virksomhed, mens 3,5 pct. får det af en privatperson. Ca. 0,5 pct. får det begge steder.

¹¹ M. Bray, O. Kwo & B. Jokić (2016). *Researching Private Supplementary Tutoring: Methodological Lessons from Diverse Cultures*. Hong Kong: Comparative Education Research Centre, University of Hong Kong/Springer.

¹² N. Kany (2021). The Rise of Private Tutoring in Denmark: An Entrepreneur's Perspectives and Experiences. *ECNU Review of Education*, 4(3), 630-639.

¹³ Dertil kommer, at tallene kan være påvirket af sæsonbestemte udsving. Da eleverne bl.a. får hjælp til eksamensforberedelse, må det formodes, at tallene havde været højere, hvis undersøgelsen var blevet gennemført i slutningen af skoleåret efter elevernes eksamensperiode.

Eleverne har fået lektiehjælp i stort set alle fag. Det er dog i særdeleshed fagene matematik, dansk og engelsk, som eleverne har fået hjælp til, jf. tabel A.1 i appendiks. Det kan til dels forklares med, at disse fag er bundne prøvafag i folkeskolen i 9. og 10. klasse. Dertil kommer, at fagene er obligatoriske i folkeskolen fra 1. til 10. klasse, hvorimod de øvrige fag enten er valgfag eller kun er obligatoriske i en mere begrænset periode. Dermed vil der alt andet lige være et større behov for lektiehjælp i disse fag.

PRIVAT LEKTIEHJÆLP ER ISÆR UDBREDT I DE MEST VELHAVENDE FAMILIER

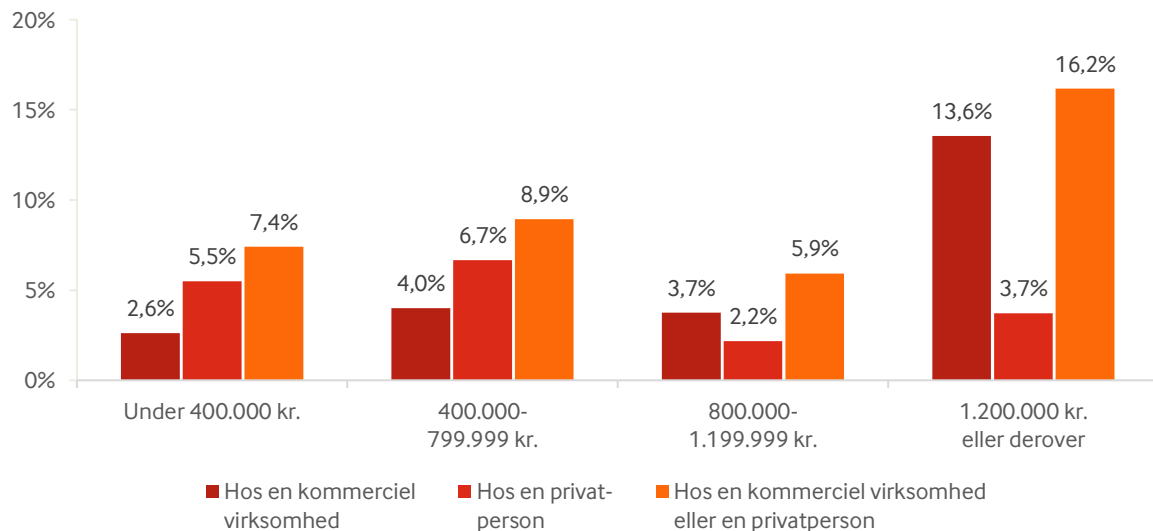
Figur 2 viser, at privat lektiehjælp er særligt udbredt blandt børn i de mest velhavende familier. Blandt husstande med en årlig bruttoindkomst på 1.200.000 kr. eller derover har 16,2 pct. af børnene fået privat lektiehjælp på et eller andet tidspunkt i løbet af deres skoletid. I de øvrige indkomstgrupper er omfanget mindre og nogenlunde jævnt fordelt (mellem 5,9 pct. og 8,9 pct.). Dette indikerer, at privat lektiehjælp umiddelbart ikke er lige tilgængeligt for alle, som måtte ønske det eller have behov for det. Samme billede ses i øvrigt i mange andre europæiske lande.¹⁴

Det er dog værd at bemærke to forhold. For det første er der relativt mange børn i de nederste indkomstgrupper, som faktisk har fået privat lektiehjælp. Blandt husstande med en årlige bruttoindkomst på 399.999 kr. eller derunder har 7,4 pct. af børnene fået privat lektiehjælp på et eller andet tidspunkt i løbet af deres skoletid. Hertil skal det imidlertid siges, at det med nærværende data er ikke muligt at tage højde for forskellige familietyper, herunder enlige. Det betyder, at husstandsindkomsterne ikke er korrigeret for, at enligboende forældre i mange tilfælde vil have en medforsørger til børnene, fx hvis forældrene er skilt. Dermed vil nogle af husstandsindkomsterne – og alt andet lige oftere i de nederste indkomstgrupper – være lavere end familiernes reelle indkomstniveau. Tallene bør derfor tolkes i det lys.

For det andet er der forskel på, hvilken slags privat lektiehjælp familierne i høj- og lavindkomstgrupperne køber. Hvor de mest velhavende familier primært køber privat lektiehjælp hos kommercielle virksomheder, køber de mindst velhavende familier det primært af privatpersoner. Det kan være udtryk for, at det er dyrere at købe privat lektiehjælp hos en kommerciel virksomhed end af en privatperson. Man kan eksempelvis forestille sig, at lektiehjælperne i de kommercielle virksomheder er mere kvalificerede, at man kan få en særlig fordelagtig pris hos nogle privatpersoner (fx hvis det er en bekendt af familien), eller at flere privatpersoner arbejder sort.

¹⁴ M. Bray (2021). Shadow Education in Europe: Growing Prevalence, Underlying Forces, and Policy Implications. *ECNU Review of Education*, 4(3), 442-475.

Figur 2. Andelen af elever i grundskolen, der har fået privat lektiehjælp, fordelt på husstandsindkomster

Note: Husstandsindkomst er opgjort i årlig bruttoindkomst (kr.) og omfatter både enlige og par med børn. Forældre, som ikke vil oplyse deres husstandsindkomst, vises ikke. Indkomstgrupperne er opdelt i intervaller af 399.999 kr. Andre opdelinger af indkomstgrupperne giver substantielt samme billede. Chi-i-anden-tests viser, at fordelingerne i de fire indkomstgrupper er signifikant forskellige fra hinanden både i forhold til omfanget af privat lektiehjælp i alt og specifikt hos en kommerciel virksomhed ($p < 0,01$). $N = 1.559$.

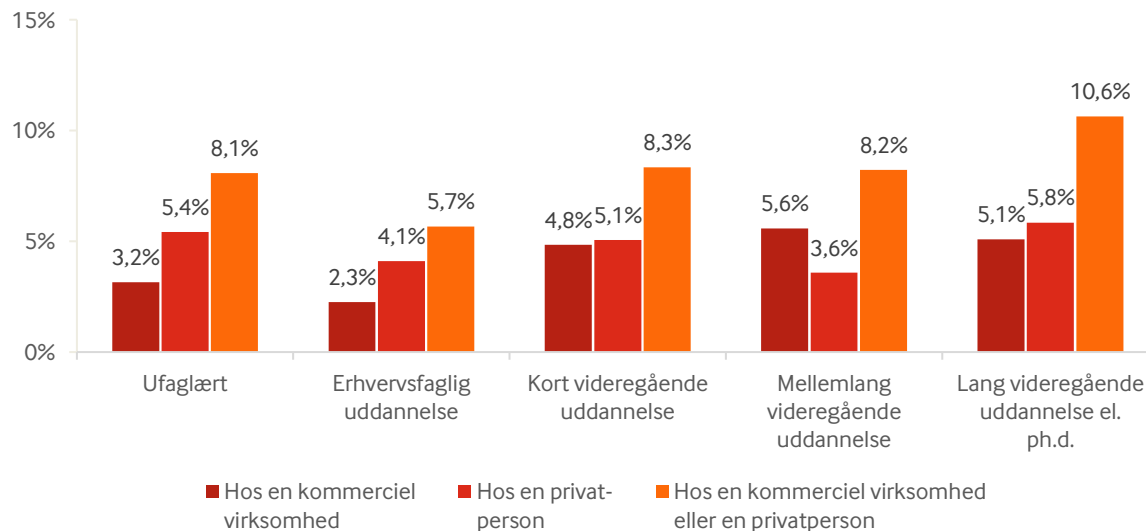
Kilde: Egne beregninger pba. surveydata fra Norstat.

I den internationale forskning er det grundigt dokumenteret, at privat lektiehjælp typisk er mere udbredt blandt børn af langtuddannede forældre end børn af kortuddannede forældre.¹⁵ Ser vi på de danske tal, er der også en svag tendens hertil, jf. figur 3. Fx har 10,6 pct. af børnene med forældre med en lang videregående uddannelse fået privat lektiehjælp, mens det kun gælder 5,7 af børnene med forældre med en erhvervsfaglig uddannelse. Forskellene mellem uddannelsesgrupperne er dog ikke statistisk signifikante.

Når der ikke er nogen klar sammenhæng med forældrenes uddannelsesniveau, kan det skyldes, at langtuddannede forældre i højere grad har ressourcerne til at varetage lektiehjælpen selv. Det kan også skyldes, at børn af langtuddannede forældre i højere grad klarer lektierne på egen hånd og derfor har mindre behov for hjælp til lektierne, jf. nedenfor.

¹⁵ D. Jansen, L. Elffers & S. Jak (2021). A cross-national exploration of shadow education use by high and low SES families. *International Studies in Sociology of Education*, 1-22.

Figur 3. Andelen af elever i grundskolen, der har fået privat lektiehjælp, fordelt på forældrenes uddannelsesniveau

Note: Forældrenes uddannelsesniveau er opgjort som svarpersonens højest gennemførte uddannelse. Ufaglært svarer til grundskole (til og med 10. klasse/realeksamen) og gymnasial uddannelse (STX/HF/HTX mv.). Forældre, som har en anden uddannelse, eller som ikke vil oplyse deres uddannelsesniveau, vises ikke. En chi-i-anden-test viser, at fordelingerne ikke er signifikant forskellige fra hinanden ($p = 0,28$). $N = 1.559$.

Kilde: Egne beregninger pba. surveydata fra Norstat.

OMFANGET AF PRIVAT LEKTIEHJÆLP ER STØRST I HOVEDSTADEN

Geografisk er der store forskelle på omfanget af privat lektiehjælp. Tabel 1 viser, at privat lektiehjælp er mest udbredt i Region Hovedstaden. Her har 13,4 pct. af eleverne i grundskolen fået privat lektiehjælp i løbet af deres skoletid. Det er samtidig også her, hvor flest familier har købt privat lektiehjælp hos kommercielle virksomheder (7,4 pct.). Omvendt er privat lektiehjælp mindst udbredt i Region Nordjylland, både hvad angår omfanget af privat lektiehjælp i alt (3,6 pct.) og specifikt hos kommercielle virksomheder (1,6 pct.).

De regionale forskelle kan afspejle flere forhold. Først og fremmest kan de være udtryk for økonomi. Fx har kommuner som Gentofte og Dragør nogle af de højeste andele af elever, som har fået privat lektiehjælp.¹⁶ Med denne tolkning viser tabel 1 det samme som figur 2, nemlig at privat lektiehjælp er særligt udbredt blandt de mest velhavende familier. Dernæst kan de være udtryk for, at udbuddet af lektiehjælpere er størst i de store byer. Det skyldes, at mange af lektiehjælperne er lærer- eller universitetsstuderende, og at mange af uddannelsesinstitutionerne er lokaliseret i de største byer i landet.

¹⁶ Det skal bemærkes, at talmaterialet er meget sparsomt, når vi betragter det på kommuneniveau. Derfor skal disse kommuner blot ses som eksempler.

Endelig kan de være udtryk for, at efterspørgslen på privat lektiehjælp ganske enkelt er størst i hovedstadsområdet. Mange af de store kommercielle lektiehjælpsvirksomheder er opstået og har hovedkontor i København og omegn. Det kan også betyde, at kendskabet til de kommercielle lektiehjælpsvirksomheder er størst netop der.

Tabel 1. Andelen af elever i grundskolen, der har fået privat lektiehjælp, fordelt på regioner og skoletyper, pct.

	Hos en kommerciel virksomhed	Hos en privatperson	I alt
<i>Regioner</i>			
Hovedstaden	7,4	6,3	12,3
Sjælland	3,6	5,7	8,6
Syddanmark	4,3	4,3	7,5
Midtjylland	2,1	3,1	4,7
Nordjylland	1,6	1,9	3,6
<i>Skoletyper</i>			
Folkeskoler	4,1	4,5	7,9
Privat- og friskoler	5,7	6,1	10,7
Andre	3,9	3,3	5,6

Note: Andre skoletyper omfatter skoletyper, som ikke falder ind under hverken folkeskoler eller privat- og friskoler, fx efterskoler. Chi-i-anden-tests viser, at fordelingerne i de fem regioner er signifikant forskellige fra hinanden både i forhold til omfanget af privat lektiehjælp i alt og specifikt hos en kommerciel virksomhed ($p < 0,01$). Modsat er forskellene mellem de forskellige skoletyper ikke statistisk signifikante ($p > 0,1$ i begge tilfælde). $N = 1.559$.

Kilde: Egne beregninger pba. surveydata fra Norstat.

Der er en tendens til, at omfanget af privat lektiehjælp er større blandt elever i privatskoler end i folkeskoler, men forskellene er ikke statistisk signifikante.¹⁷ Hvis man måtte tro, at det særligt er elever i folkeskolen, som har brug for privat lektiehjælp, ser det altså ikke ud til at være tilfældet.

FORÆLDRE KØBER PRIVAT LEKTIEHJÆLP FOR AT FORBEDRE BØRNENES FAGLIGHED OG TRIVSEL

Der kan være flere forskellige grunde til, at forældre vælger at betale for privat lektiehjælp til deres børn. Adspurgt herom svarer størstedelen, at det har været afgørende for deres valg, at deres barn bliver bedre til et eller flere fag (76,6 pct.) eller får bedre trivsel (63,9 pct.), se figur 4. Mange angiver

¹⁷ Forskellen mellem folkeskoler og privat- og friskoler i, hvor mange der har modtaget privat lektiehjælp i alt, er signifikant, når der kontrolleres for betydningen af andre faktorer, se tabel A.3 i appendiks.

også, at deres barn ikke får nok hjælp i skolen (52,9 pct.), eller at deres barn har svært ved at følge med i skolen (45,7 pct.), som væsentlige årsager. Omkring en tredjedel af forældrene har købt privat lektiehjælp, for at deres barn skal få bedre karakterer (33,2 pct.),¹⁸ mens en fjerdedel har gjort det, fordi skolens faglige niveau ikke er højt nok (25,6 pct.). Lidt mere end hver femte har gjort det, fordi de ikke selv har tid eller kan hjælpe deres barn (23,0 pct.), mens knap hver femte har gjort det for at leve op til samfundets forventninger til børns uddannelse (17,5 pct.).

Figur 4. Forældrenes begrundelser for at købe privat lektiehjælp

Note: Spørgsmål: "I hvilken grad har følgende været afgørende for, at dit barn har fået privat lektiehjælp eller privatundervisning?". Svarkategorier: "I meget høj grad", "I høj grad", "I nogen grad", "I mindre grad", "Slet ikke" og "Ved ikke". Spørgsmålet er kun blevet stillet til forældre, hvis barn har fået privat lektiehjælp. I figuren vises andelen af forældre, der har svaret "i høj grad" eller "i meget høj grad" til hver begrundelse. N = 127.

Kilde: Egne beregninger pba. surveydata fra Norstat.

I litteraturen på området er det et gennemgående spørgsmål, om privat lektiehjælp handler om at støtte elever, som er fagligt udfordret, eller om det handler om at dygtiggøre elever, som i forvejen klarer sig godt.¹⁹ Ser vi på elevernes faglige niveau, er der en tendens til, at det primært er de fagligt svagere elever, som har fået privat lektiehjælp, se figur 5A. Det tyder på, at privat lektiehjælp i Danmark i højere grad bruges til at løfte dem i bunden end dem i toppen.

Et andet gennemgående spørgsmål er, om forældre betaler for privat lektiehjælp til deres børn, fordi de har stærke præferencer og høje ambitioner, når det kommer til deres børns uddannelsesvalg.²⁰ Som det fremgår af figur 5B, er privat lektiehjælp i højere grad udbredt blandt forældre, der synes det

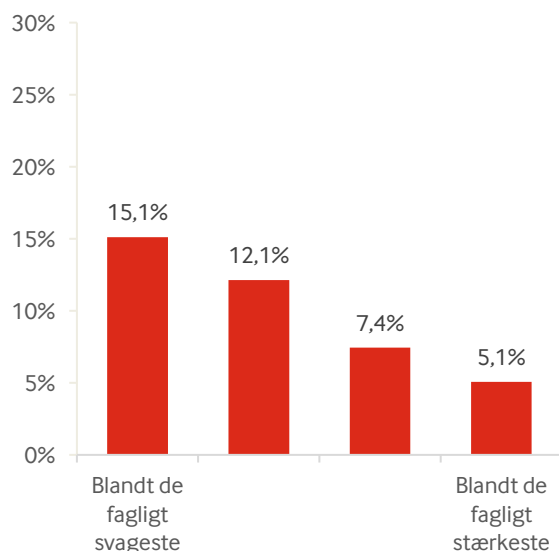
¹⁸ Da der i folkeskolen kun gives standpunktskarakterer i 8., 9. og 10. klasse, er denne begrundelse i udgangspunktet ikke lige relevant for alle.

¹⁹ Se fx: J. Lee (2007). Two Worlds of Private Tutoring: The Prevalence and Causes of After-School Mathematics Tutoring in Korea and the United States. *Teachers College Record*, 109(5), 1207-1234.

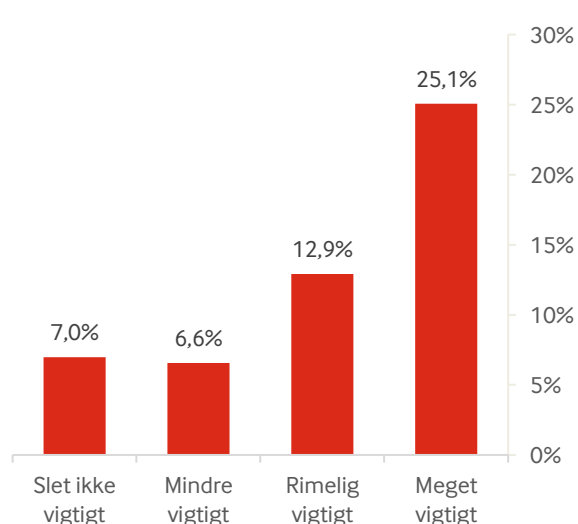
²⁰ Se fx: C. Tan (2017). Private Supplementary Tutoring and Parentocracy in Singapore. *Interchange*, 48(4), 315-329.

er vigtigt, at deres barn får en universitetsuddannelse. Det kan betyde, at mange forældre "investerer" i privat lektiehjælp, fordi de har akademiske ambitioner på deres børns vegne.

Figur 5A. Andelen af elever i grundskolen, der har fået privat lektiehjælp, fordelt på elevernes faglige niveau

Figur 5B. Andelen af elever i grundskolen, der har fået privat lektiehjælp, fordelt på forældrenes ambitioner for barnets uddannelse

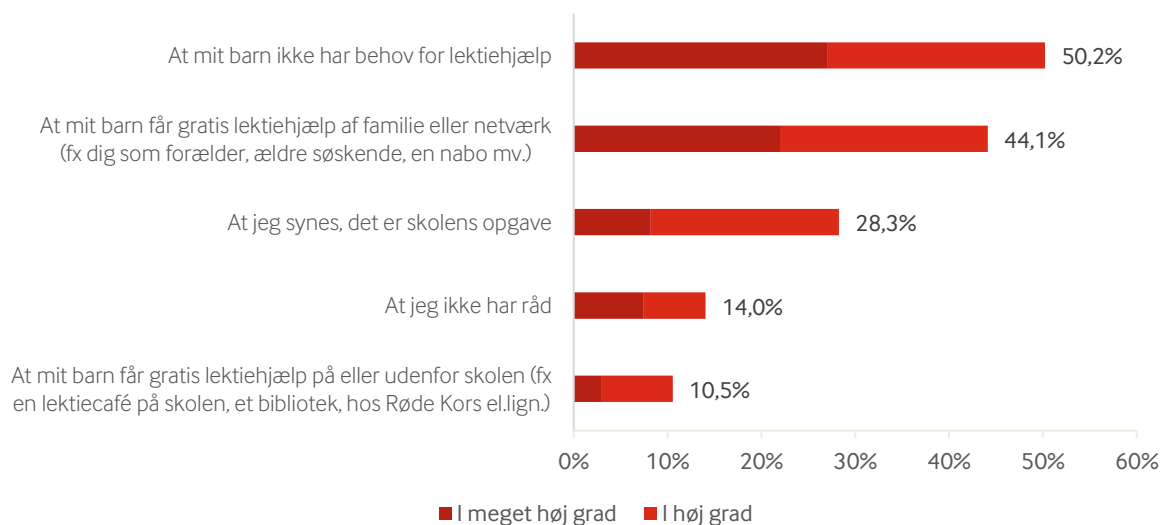
Note: I figur 5A er forældrene blevet bedt om at vurdere deres barns faglige niveau på en skala fra 0-10 i forhold til de andre elever i barnets klasse. Svarkategorierne 0-2, 3-5, 6-8 og 9-10 er slået sammen for at sikre et tilstrækkeligt antal svarpersoner i hver kategori. I figur 5B er forældrene blevet spurgt om, hvor vigtigt det er for dem, at deres barn får en universitetsuddannelse. Ved ikke-svar fremgår ikke af figuren. Chi-i-anden-tests viser, at fordelingerne i både figur 5A og figur 5B er signifikant forskellige ($p < 0,05$). $N = 1.559$.

Kilde: Egne beregninger pba. surveydata fra Norstat.

LAVINDKOMSTFAMILIER HAR OFTERE IKKE RÅD TIL PRIVAT LEKTIEHJÆLP, MENS BØRN AF LANGTUDDANNEDE FORÆLDRE HAR MINDRE BEHOV FOR HJÆLP

Forældre, som ikke har betalt for privat lektiehjælp til deres børn, er blevet spurgt, hvorfor de ikke har gjort det. Hertil svarer hver anden forælder (50,2 pct.), at deres barn ikke har behov for lektiehjælp, og mere end 4 ud af 10 (44,1 pct.) siger, at deres barn får hjælp til lektierne af familie eller netværk, se figur 6. En del forældre siger, at de synes, lektiehjælp er skolens opgave (28,3 pct.), mens kun en mindre andel angiver som årsag, at de ikke har råd (14,0 pct.), eller at deres barn får gratis lektiehjælp på eller udenfor skolen (10,5 pct.).

Figur 6. Forældrenes begrundelser for ikke at købe privat lektiehjælp

Note: Spørgsmål: "I hvilken grad har følgende været afgørende for, at dit barn ikke har fået privat lektiehjælp eller privatundervisning?". Svarkategorier: "I meget høj grad", "I høj grad", "I nogen grad", "I mindre grad", "Slet ikke" og "Ved ikke". Spørgsmålet er kun blevet stillet til forældre, hvis barn ikke har fået privat lektiehjælp. I figuren vises andelen af forældre, der har svaret "i høj grad" eller "i meget høj grad" til hver begrundelse. N = 1.432.

Kilde: Egne beregninger pba. surveydata fra Norstat.

Der er dog store forskelle på forældrenes begrundelser for ikke at købe privat lektiehjælp afhængigt af familiernes socioøkonomiske status. Supplerende analyser viser, at økonomien spiller en langt større rolle for lavindkomstfamilier end for højindkomstfamilier. Således angiver 35,4 pct. af forældrene med en husstandsindkomst på under 400.000 kr., at de ikke har betalt for privat lektiehjælp til deres børn, fordi de ikke har råd, jf. tabel A.2 i appendiks. Modsat gælder det kun for 1,7 pct. af forældrene med en husstandsindkomst på 1.200.000 kr. eller derover.

Forældrenes uddannelsesniveau har også betydning for deres begrundelser for ikke at købe privat lektiehjælp. Som det fremgår af tabel A.2, angiver 61,6 pct. af forældrene med en lang videregående uddannelse, at de ikke har betalt for privat lektiehjælp, fordi deres barn ikke har behov for lektiehjælp. Modsat gælder det for 47,1 pct. af de ufaglærte forældre. På samme vis angiver 43,9 pct. af forældrene med en lang videregående uddannelse, at de ikke har betalt for privat lektiehjælp, fordi deres barn hjælp får til lektierne af familie eller netværk. Det gælder kun 34,8 pct. af de ufaglærte forældre.

METODEN BAG

Datagrundlaget for analysen stammer fra en internetbaseret spørgeskemaundersøgelse blandt forældre med børn på grundskolens mellemtrin og udskoling (4.-10. klassesetrin). Dataindsamlingen er foretaget af Norstat og gennemført ad to omgange i perioderne 4. marts til 12. marts 2022 og 23. marts til 25. marts 2022. I alt er 1.559 brugbare interviews gennemført med en svarprocent på 37.

Svarpersonerne i undersøgelsen er tilfældigt udvalgt blandt børnefamilier i Norstat-panelet stratificeret efter køn og bopælsregion. For at sikre en så høj repræsentativitet som muligt er svarmaterialet derudover vægtet efter forældrenes køn og bopælsregion samt børnenes klassesetrin i forhold til den aktuelle fordeling i befolkningen, jf. Danmarks Statistik.

I spørgeskemaundersøgelsen er forældrene blevet bedt om svare på en række spørgsmål om dem selv og deres barn. Hvis forældrene havde flere børn i målgruppen, blev de bedt om at besvare spørgsmålene med udgangspunkt i deres ældste barn. Fordelen ved at spørge forældrene fremfor børnene er, at det oftest er forældrene, der betaler for evt. privat lektiehjælp, og derfor må de formodes at have bedst viden herom. Derudover gør det det muligt at indsamle mere pålidelige oplysninger om forældrenes indkomst, uddannelse mv.

Konkret har vi målt omfanget af privat lektiehjælp ved hjælp af følgende to spørgsmål:

1. Nogle forældre betaler for privat lektiehjælp eller privatundervisning til deres børn. Det kan eksempelvis foregå ved én-til-én vejledning eller gruppeundervisning.

Har dit barn nogensinde fået betalt privat lektiehjælp eller privatundervisning?

- Ja, hos en kommerciel virksomhed (fx MentorDanmark, GoTutor eller TopTutors)
- Ja, hos en privatperson (fx en bekendt af familien, en gymnasieelev el.lign.)
- Ja, både hos en kommerciel virksomhed og en privatperson
- Nej

2. Tænk på en almindelig skoleuge. Hvor mange timer bruger dit barn ca. på følgende om ugen?

	0 timer	Op til 1 time	1-2 timer	2-3 timer	3-4 timer	Over 4 timer
Betalt privat lektiehjælp eller privatundervisning hos en kommerciel virksomhed (fx MentorDanmark, GoTutor eller TopTutors)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Betalt privat lektiehjælp eller privatundervisning hos en privatperson (fx en bekendt af familien, en gymnasieelev el.lign.)	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Det første spørgsmål måler, hvor mange elever i grundskolen der *på noget tidspunkt* har fået privat lektiehjælp. Det andet spørgsmål måler, hvor mange elever i grundskolen der *aktuelt* får

METODEN BAG

privat lektiehjælp (elever som på en almindelig skoleuge bruger mere end 0 timer på privat lektiehjælp enten hos en kommerciel virksomhed, en privatperson eller begge steder).

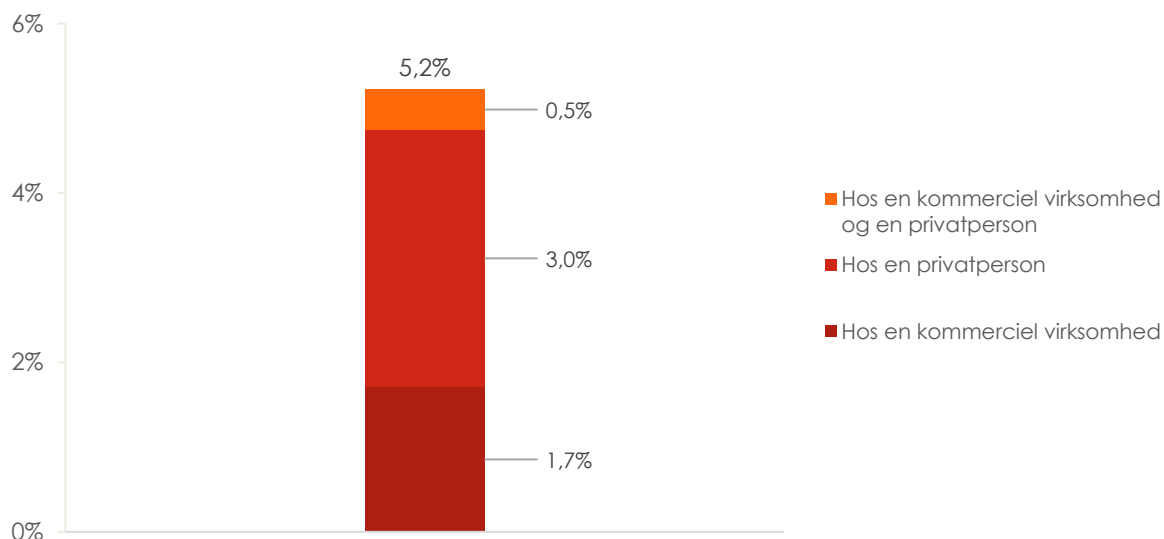
I analysen anvendes primært det første spørgsmål som mål for privat lektiehjælp. Målet kan dog være problematisk, da det ikke er muligt at etablere en korrekt tidsrækkefølge i sammenhæng med andre variable. Fx kan barnet have skiftet til en anden type skole eller have ændret fagligt niveau, efter at barnet har fået privat lektiehjælp. Derfor er der for alle sammenhængsanalyserne i notatet foretaget en robusthedstest med det andet spørgsmål som mål for privat lektiehjælp. Disse tests giver substantielt samme resultater.

Det bemærkes, at spørgsmålene om privat lektiehjælp også omfatter privatundervisning, men uden at skelne herimellem i analyserne.

I analysen fremhæves kun resultater, som er statistisk signifikante ved 0,05-niveau. I de tilfælde hvor der kommenteres på forskelle, som er insignifikante, nævnes dette i teksten. Faktorerne husstandsindkomst, geografisk bopæl, elevens faglige niveau og forældrenes uddannelsesambitioner har desuden selvstændig forklaringskraft, selv når der tages højde for alle faktorerne samtidig i en samlet model, se tabel A.3 i appendiks.

APPENDIKS

Figur A.1. Andelen af elever i grundskolen, der får privat lektiehjælp i løbet af en almindelig skoleuge

Note: Figuren viser andelen af elever i grundskolen, der i løbet af en almindelig skoleuge får privat lektiehjælp enten hos en kommerciel virksomhed (fx MentorDanmark, GoTutor eller TopTutors), en privatperson, (fx en bekendt af familien, en gymnasieelev el.lign.) eller begge steder (se også metodeboksen i slutningen af notatet). Spørgsmålet er kun stillet til de forældre, som har angivet, at deres barn på noget tidspunkt har fået privat lektiehjælp eller privatundervisning. N = 1.559.

Kilde: Egne beregninger pba. surveydata fra Norstat.

Tabel A.1. Fag som eleverne fået privat lektiehjælp i, pct.

	Hos en kommerciel virksomhed	Hos en privatperson	I alt
Matematik	27,7	31,5	53,3
Dansk	27,1	25,5	44,7
Engelsk	10,8	16,4	24,6
Tysk	2,7	2,5	5,2
Fysik/kemi	1,4	3,6	4,3

Note: Spørgsmål: "I hvilke(t) fag har dit barn fået privat lektiehjælp eller privatundervisning (enten hos en kommerciel virksomhed eller en privatperson)? Vælg gerne flere svar". Tabellen viser de fem fag, som flest forældre har angivet (rangeret efter højeste totale andel). N = 127.

Kilde: Egne beregninger pba. surveydata fra Norstat.

Tabel A.2. Forældrenes begrundelser for ikke at købe privat lektiehjælp, fordelt på husstandsindkomster og forældrenes uddannelsesniveau, pct.

	At mit barn ikke har behov for lektiehjælp	At mit barn får gratis lektiehjælp af familie eller netværk	At jeg synes, det er skolens opgave	At jeg ikke har råd	At mit barn får gratis lektiehjælp på eller udenfor skolen
<i>Husstandsindkomster</i>					
Under 400.000 kr.	39,5	40,0	32,5	35,4	14,0
400.000-799.999 kr.	45,2	43,2	29,3	15,2	13,5
800.000-1.199.999 kr.	60,5	48,9	24,4	4,8	6,8
1.200.000 kr. eller over	62,6	40,6	28,6	1,7	8,2
<i>Forældrenes uddannelsesniveau</i>					
Ufaglært	47,1	34,8	26,8	18,4	13,2
Erhvervsfaglig uddannelse	44,0	44,3	35,4	22,9	16,3
Kort videregående uddannelse	49,9	41,2	30,9	15,0	10,5
Mellemlang videregående uddannelse	50,9	47,7	25,5	10,4	7,1
Lang videregående uddannelse	61,6	43,9	23,3	4,9	7,5

Note: Spørgsmål: "I hvilken grad har følgende været afgørende for, at dit barn ikke har fået privat lektiehjælp eller privatundervisning?". Svarkategorier: "I meget høj grad", "I høj grad", "I nogen grad", "I mindre grad", "Slet ikke" og "Ved ikke". Spørgsmålet er kun blevet stillet til forældre, hvis barn ikke har fået privat lektiehjælp. I figuren vises andelen af forældre, der har svaret "i høj grad" eller "i meget høj grad" til hver begrundelse. N = 1.432.

Kilde: Egne beregninger pba. surveydata fra Norstat.

Tabel A.3. Resultater af regressionsanalyse af privat lektiehjælp

	Privat lektiehjælp i alt	Privat lektiehjælp hos en kommerciel virksomhed
	Model 1	Model 2
Husstandsindkomst (ref. under 400.000 kr.)		
400.000-799.999 kr.	0,020 (0,022)	0,011 (0,017)
800.000-1.199.999 kr.	-0,007 (0,023)	0,011 (0,018)
1.200.000 kr. eller over	0,079* (0,032)	0,103*** (0,024)
Forælders uddannelse (ref. ufaglært)		
Erhvervsfaglig uddannelse	-0,011 (0,029)	-0,005 (0,022)
Kort videregående uddannelse	0,004 (0,031)	0,009 (0,024)
Mellemlang videregående uddannelse	0,010 (0,028)	0,023 (0,021)
Lang videregående uddannelse el. ph.d.	-0,007 (0,032)	-0,000 (0,025)
Bopælsregion (ref. Region Hovedstaden)		
Region Sjælland	-0,055* (0,024)	-0,047** (0,018)
Region Syddanmark	-0,046* (0,021)	-0,030† (0,016)
Region Midtjylland	-0,085*** (0,021)	-0,049** (0,016)
Region Nordjylland	-0,083** (0,027)	-0,052* (0,021)
Skoletype (ref. folkeskolen)		
Privat- og friskoler	0,040* (0,020)	0,017 (0,015)
Andet	-0,010 (0,025)	0,007 (0,019)
Barnets faglige niveau (0-1)	-0,179*** (0,036)	-0,121*** (0,028)
Forælders uddannelsesambitioner (0-1)	0,101*** (0,031)	0,049* (0,024)
Konstant	0,197*** (0,037)	0,111*** (0,028)
R2	0,053	0,048
Justeret R2	0,043	0,037
N	1.312	1.312

Note: Begge modeller er estimeret ved OLS-regression. Standardfejl er angivet i parentes. Barnets faglige niveau er skaleret fra 0 til 1, hvor 0 angiver, at barnet er blandt de fagligt svageste elever i klassen, og 1 angiver, at barnet er blandt de fagligt stærkeste elever i klassen. Forælders uddannelsesambitioner er også skaleret fra 0 til 1. Her angiver 0, at det slet ikke er vigtigt for forælderen, at barnet får en universitetsuddannelse, og 1 angiver, at det er meget vigtigt.

† = $p < 0,10$; * = $p < 0,05$; ** = $p < 0,01$; *** = $p < 0,001$.

Kilde: Egne beregninger pba. surveydata fra Norstat.